

Alföldi Ujság. 2. évf. (1946. január) 6. sz.

https://adt.arcanum.com/hu/view/AlfoldiUjsag_1946_01/?query=cseszk%C3%B3%20gyula%20h%C3%B3dmez%C5%91v%C3%A1s%C3%A1rhely&pg=20&layout=s

Cseszkó Gyula orvost és feleségét lefejezték a japánok több fejedelemmel együtt

A vásárhelyi sasárnazású házaspár »egy gyermekét megmentették.

Hódmezővásárhelyen általánosan ismerték Cseszkó Gyula dr. orvost és feleségét, Erdőhalmi Hadady Emmát. Cseszkó doktor a huszas évek közepén, amikor a gazdasági válság legnagyobb volt s amikor Vásárhelyen is a sok orvos egymástól nem bírta megélni, rövid töprengés után elhatározta, hogy elfogadja a hollandi kormány föltételeit és mint orvos, kimegy Hollandiába. Kitűnő fizetést kapott s minden hatodik évben hazatért egyévi szabadságra. A felesége vele együtt indult el. Cseszkó Gyula szorgalmas orvosnak bizonyult, szakértelmét gyarapította, lassanként olyan jövedelemre tett szert, hogy egyik alkalommal, amidőn szabadságra hazajött,

40 holdnyi földet és tanyát vásárolt. Haza tértékor mindig erősen hangsúlyozta magyarságát s a szülőföld iránt való hűségét.

Azt tervezte, hogy bármilyen jól érzi is magát Ázsia túlsó felén s bármennyire is szereti a hollandokat és menteni igyekszik egészségileg a bennszülötteket, öregségére családjával együtt végleg hazatér. A felesége, aki egyik uradalmi tisztartó leánya volt, műveit és kedves teremtés, boldogan helyeselte mindazt, amit a férje tervezett.

1939 óta a házaspár négy gyermekével együtt ismételten haza szeretett volna térni, azonban mivel Ázsia legtöbb részén a tengereken is dühöngött a nagy háború minden borzalmával együtt, nem mertek elindulni. De még mint orvos, azt vallotta, hogy ott a helye, ahol legnagyobb a szükség rá. Lassanként az ázsiai szigetvilág jelentős részét meghódították a japánok s így került Jáva is a betörők kezére.

Európai szemmel azt hinné az ember, hogy egy orvost, aki a humanizmust szolgálja, nem bántották a japánok. Évtizedek óta annyit hallottunk és olvastunk arról, hogy a japánok a magyarokkal tartják a vérrokonságot. Valószínű, hogy Cseszkó doktor s a felesége, Hadady Emma is elhitték ezt a távoli mesét s a helyükön maradtak. Csak most derült fény arra, hogy a

japán hordák nemcsak a bennszülött ártatlan és leigázott népet gyilkolták halomra, hanem az európaiakat sem kímélték.

Igy gyilkolták le a vásárhelyi házaspárt is, akiket a bennszülött hercegekkel és fejedelmekkel egy ízre terelték a nyilvánosság előtt lefejezték.

A kivégzett házaspár négy gyermekét a bennszülött lakosság előbb elbűjtatva, kalandos után megszöktette a repülőgéppel sikerült őket Ausztráliába átvinni, több hollandiai orvossal, lelkésszel, mérnökkel és más foglalkozású emberekkel együtt. Hódmezővásárhelyen már hosszabb idő óta rebesgették, hogy a Cseszkó-házaspárt megölte, azonban még az orvos édesanyja, Cserjés városi tisztviselő, továbbá, az orvos feleségének itt lakó anyja se tudtak bizonyosat. Az első komoly levél most jött meg repülőpostán s azt Márton Árpád református elnöklelkész vette át és megilletődve nyújtotta át e sorok írójának.

Az 1945 december 9-én kelt levelező lapot dr. van Shelvenné küldte aki jól megtanult a magyarul a nála, Hollandiában nyaraló magyar gyerekek kedvéért.

Az említett asszony címe Distellean, 7 Aerdenhont b. Harlem, Holland, a következőket írja:

Nagytiszteletű Uram! Az itteni missziós egyesület e napokban kapott hírt, hogy dr. Cseszkó Gyula és felesége, született Erdőhalmi Hadady Emma, mind a ketten a hollandiai Indiában meghaltak. Ők Magyarok (nagy M-el !) voltak, de a rokonságról itt csak annyit tudnak, hogy mihez utoljára Magyarországon voltak Hódmezővásárhelyen, Damjanich utca 72 alatt tartózkodtak. A missziós egyesület arra kéri a Nagytiszteletű Uram, legyen szíves az esettel kapcsolatban tudatni, hogy dr. Cseszkó 1944 tavaszig, Tamában, a humánus munkában kitartott, akkor a japánok fogságba vitték a Manahaesában, Toudana nevű községbe, ott egy bombázásnál megsérült, majd feleségével és a bennszülött fejedelmekkel együtt a japánok kivégezték (lefejezték). A négy gyermeket egy bennszülött asszony megmentette és később repülőgépen Ausztráliába vitték!

Amint más után megtudtuk, a Csiszkó-gyerekek is biztos helyen vannak, Ausztrália egyik nagy városában, Visser nevű református lelkésznél, aki mindent megtenne, hogy az árvák lehetőleg feledjék és elmosódottan emlékezzenek mindama borzalomra, amin átmentek és jó szüleiket is elvesztették. A gyermekek nevében a legidősebb leány, aki 17 éves, azt írta haza, hogy egészségben megvannak úgy ő mint húga és két kisebb fiútestvére.

Ép tíz éve, 1935-ben volt itthon a tragikus sorsú család e legidősebb leány meghatottan emlékezik a magyar hazánkra.

Szalay János